

Manuál k postupu při řízení o uznávání odborné kvalifikace v ČR

Uznávání odborných kvalifikací v ČR se řídí zákonem č. 18/2004 Sb. o uznávání odborné kvalifikace (dále jen ZUOK) a směrnicí 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací (dále jen Směrnice). V databázi regulovaných profesí https://uok.msmt.cz/ru_list.php je seznam všech regulovaných povolání v ČR, u kterých může uchazeč žádat o uznání odborné kvalifikace, včetně příslušných uznávacích orgánů, které jsou kompetentní k uznání.

POSTUP UZNÁVACÍHO ORGÁNU PŘI UZNÁVÁNÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE

Podat žádost (náležitosti žádosti § 22 odst. 2) o uznání odborné kvalifikace může osoba uvedená v § 1 odst. 2 ZUOK. Žádost může být podána buď na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, které ji postoupí kompetentnímu uznávacímu orgánu, nebo přímo ke konkrétnímu uznávacímu orgánu, který posoudí, zda je kompetentním orgánem pro posouzení žádosti a v případě že není, postoupí žádost jinému kompetentnímu orgánu. Pokud uznávací orgán vyhodnotí, že je kompetentním orgánem k řízení o uznání odborné kvalifikace, může přistoupit k samotnému řízení.

Uchazeč k žádosti doloží: průkaz totožnosti, doklad osvědčující státní příslušnost a případně doklad potvrzující právní postavení uvedené v § 1 odst. 2 ZUOK; doklad o odborné kvalifikaci (doklady prokazující dosažené vzdělání uchazeče, odbornou praxi), doklad o jiné způsobilosti podle § 20 ZUOK (doklad o bezúhonnosti, povinném pojištění apod.). Uznávací orgán má možnost po uchazeči požadovat doplnění informací k ověření jeho odbornosti a pravdivost i vypovídací hodnotu předložených dokumentů si může ověřit s orgány domovského státu uchazeče prostřednictvím administrativní spolupráce. Jednou z variant této spolupráce je systém IMI, který je určen pro komunikaci mezi jednotlivými autoritami členských států. Jeho výhodou je, že každý orgán může dotaz položit ve svém úředním jazyce a cílový orgán si ho pomocí systému přeloží do svého jazyka a tím usnadňuje komunikaci.

Uchazeč předkládá dokumenty v kopii, přičemž průkaz totožnosti, doklad osvědčující státní příslušnost a případně doklad potvrzující právní postavení uvedené v § 1 odst. 2 ZUOK může uznávací orgán požadovat předložit v originálu k nahlédnutí. Primárně by měl uznávací orgán požadovat pouze prosté kopie dokladů a ověřovat je přednostně prostřednictvím administrativní spolupráce. Pokud má uznávací orgán pochybnosti o pravosti předložených kopií, pak může požadovat i předložení originálů nebo úředně ověřených kopií u dokladů uvedených v § 22 odst. 3 písm. b) a c). Všechny doklady se předkládají spolu s překladem do českého jazyka, pokud v něm nebyly vydány. Pokud má uznávací orgán pochybnosti o správnosti překladu a nelze jej ověřit prostřednictvím administrativní spolupráce, může žádat o předložení úředně ověřeného překladu tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočnicků (§ 22 odst. 6 ZUOK).

Uznávací orgán má dále možnost požadovat po uchazeči doplnění informací k ověření jeho odbornosti (např. doplnění studijního programu, dodatku k VŠ diplomu, doklady k prokázání praxe)

V rámci **administrativní spolupráce** (§30 ZOUK) může uznávací orgán žádat kompetentní orgán ve státě původu o informace k ověření

- a) zda je činnost ve státě původu regulována, a jaké jsou na ni ve státě původu kladeny požadavky
- b) zda se jedná v obou státech o tutéž činnost z hlediska naplňování evropských směrnic
- c) žádat o doplňující informace k ověření odbornosti uchazeče

Způsob provedení administrativní spolupráce není blíže upraven a záleží tedy na uznávacím orgánu, jaký si zvolí prostředek komunikace (např. systém IMI).

Odborná kvalifikace uchazeče se hodnotí z hlediska odbornosti vyžadované pro výkon regulované činnosti podle právní úpravy v ČR (§ 8 odst. 1 ZUOK). Uznávací orgán může žádost posoudit třemi způsoby.

- a) Uznat odbornou kvalifikaci uchazeče na základě doložených podkladů: uznávací orgán vydá rozhodnutí o tom, že uchazeč je plně kvalifikován k výkonu profese, která je v ČR regulována. V rozhodnutí musí být uvedena
 - i) regulovaná činnost, pro kterou byla uznána odborná kvalifikace a rozsah oprávnění k jejímu výkonu
 - ii) forma, popřípadě další podmínky výkonu regulované činnosti, pro niž byla uznána odborná kvalifikace

Uznávací orgán uzná odbornou kvalifikaci uchazeče za podmínek uvedených v § 10 ZUOK

- je držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci podle § 4 ZUOK, který jej činí odborně kvalifikovaným pro výkon regulované činnosti v členském státě původu a který je nejméně stejného stupně nebo o jeden stupeň nižší než doklad o dosažené kvalifikaci vyžadovaný v ČR
 - předmětnou činnost vykonával po dobu 2 let na plný úvazek nebo po tomu odpovídající dobu na částečný úvazek během předchozích 10 let v členském státě původu, ve kterém předmětná činnost není regulovanou činností, a je držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci podle § 4 ZUOK prokazujícího, že uchazeč absolvoval vzdělání a přípravu, které jej odborně připravují v tomto členském státě pro výkon předmětné činnosti, a který je nejméně stejného stupně nebo o jeden stupeň nižší než doklad o dosažené kvalifikaci vyžadovaný v ČR. Důvodem tohoto ustanovení je, aby nebyli znevýhodňováni pracovníci ze státu s malým počtem regulovaných profesí. Předpokladem tedy je, aby uchazeč vykonával předmětnou profesi po dobu dvou let oprávněně podle pravidel členského státu původu. Tzn. požadavek praxe a příslušného vzdělání (pokud je ve státě původu podmínkou pro výkon profese).
 - Je držitelem dokladu o dosažené kvalifikaci nejméně druhého stupně podle § 4 ZUOK vydaného mu po úspěšném ukončení regulovaného vzdělávání, které jej odborně připravuje v členském státě původu pro výkon předmětné činnosti, je-li tento doklad nejméně stejného stupně nebo o jeden stupeň nižší než doklad o dosažené kvalifikaci vyžadovaná v ČR
- b) Uložit uchazeči splnění kompenzačního opatření (§11 odst. 1 ZUOK). Pokud je rozdíl v doložené kvalifikaci kratší než 1 rok, je odborná kvalifikace uznána, v opačném případě nastupují tzv. kompenzační opatření. Specifikace kompenzačních opatření musí být uvedena v rozhodnutí a uchazeč si může vybrat mezi absolvováním

adaptačního období nebo rozdílovou zkouškou. Podmínky obou možností musí být dány dopředu již ve zmíněném rozhodnutí, aby uchazeč znal jejich konkrétní podobu. Je třeba stanovit, ve kterých oblastech má uchazeč splnit kompenzační opatření a jak bude jejich splnění následně vyhodnoceno. Pokud je uchazeč splní, vydá o tom uznávací orgán rozhodnutí.

- i) **Adaptační období (§13 ZOUK):** výkon regulované činnosti v ČR pod dohledem odborně způsobilé fyzické osoby za účelem doplnění znalosti teoretických a praktických oblastí, které jsou součástí obsahu vzdělání a přípravy vedoucí k vydání dokladu o dosažené kvalifikaci. Dopředu je nutné uvést délku adaptačního období (max. 3 roky) a způsob vyhodnocení, že byly požadavky v adaptačním období splněny (vyjádření odborně způsobilé osoby, pod jejímž dohledem uchazeč vykonával regulovanou činnost během adaptačního období a předložení hodnocení vypracovaných v průběhu adaptačního období).
- ii) **Rozdílová zkouška (§14 ZOUK):** zkouška zaměřená na posouzení schopnosti uchazeče vykonávat regulované povolání v ČR. Lze ji např. provést postupem obdobným jako podle zvláštního právního předpisu.
- c) **Neuznat odbornou kvalifikaci uchazeče** pokud uchazeč zásadně nesplňuje podmínky pro výkon regulované činnosti, tedy pokud se jím doložená kvalifikace podstatně liší od požadavků v ČR a to především podstatným rozdílem v oblasti studia. (např. studijní programy se z větší části nepřekrývají a pod.) I zde je zamítnutí nutné důkladně odůvodnit. Zamítnutí žádosti by mělo být použito pouze v případě, že nelze ani pomocí kompenzačních opatření zajistit potřebné znalosti a praxi uchazeče.

Pro posuzování žádostí o uznání odborné kvalifikace u tzv. **sektorových profesí** se nepoužije výše uvedený postup. Jedná se o automatické uznávání profesí lékaře, zubního lékaře, farmaceuta, porodní asistentky, zdravotní sestry, veterinárního lékaře a architekta. U těchto profesí jsou stanoveny minimální požadavky na odbornou přípravu a každý stát uznává profesní diplomy dle přílohy V směrnice 2005/36/EC. Uznávací orgán tedy v případě, že obdrží žádost o uznání u sektorové profese, kdy uchazeč začal studovat nejdříve v referenčním datu, vydá rozhodnutí o rovnocennosti odborné kvalifikace uchazeče.

Pokud uchazeč započal svá studia před referenčním datem, avšak studia dokončil až po tomto datu a má tři roky praxe, které dokládá potvrzením, že předmětnou činnost vykonával v souladu se zákonem po dobu po sobě tří jdoucích let v průběhu pěti let předcházejících dni vydání potvrzení, pak se postupuje stejně, jako při klasickém automatickém uznávání.

Pokud uchazeč skončil svá studia před referenčním datem, nebo nemá tři roky praxe, postupuje uznávací orgán stejně, jako při obecném uznávání odborných kvalifikací.

Speciální postup je také při **dočasném nebo příležitostném výkonu regulované činnosti** dle § 36a. Jedná se o případ, kdy se uchazeč nehodlá trvale usadit v ČR a nechce tedy podstupovat klasickou proceduru uznání. Uchazeč musí uznávacímu orgánu písemně oznámit svůj záměr provozovat na území ČR regulovanou činnost dočasně popř. příležitostně. Dočasnost i příležitostnost výkonu profese se posuzuje vždy ad hoc, tedy dle okolností konkrétního případu.

Oznámení musí obsahovat náležitosti uvedené v § 36a odst. 4 a musí k němu přiložit dokumenty dle § 36a odst. 5 a v případě potřeby může uznávací orgán vyzvat k doplnění a zároveň uchazeče upozorní, že do doby doplnění popř. odstranění nedostatků není oprávněn k výkonu regulované činnosti. Pokud se jedná o regulovanou činnost, jejíž výkon může vážně ohrozit život, zdraví nebo bezpečnost osob, může uznávací orgán po obdržení oznámení ověřit odbornou kvalifikaci uchazeče a to ještě před započítáním samotného výkonu činnosti. Rozhodnutí o ověření kvalifikace musí být vydáno do 30 dnů od obdržení kompletního oznámení. Tato lhůta může být za podmínek uvedených v § 36b odst. 3 prodloužena o dalších 30 dní a nesmí přesáhnout 3 měsíce. Po marném uplynutí lhůt vzniká uchazeči právo dočasného popř. příležitostného výkonu regulované činnosti (§ 36b odst. 6 ZUOK).

Pokud se uchazeč dopustí přestupku uvedeného v § 38a ZUOK, může mu být uložena pokuta. V případě dočasného nebo příležitostného provozování regulované činnosti mu hrozí zákaz činnosti až na dobu jednoho roku.